

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inserate) uredništvo in upravnništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnništvo je v Ptuj v gledališkem poslopju. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpsolati.

Štev. 1.

V Ptuj v nedeljo dne 8. januarja 1905

Stajerm.
Landes-Bibliothek
Glanegg

VI. letnik.

Kam plovete?

„Spoštuj očeta in mater, da
boš dolgo živel in da ti bo
dobro šlo na zemlji!“

Eno žalostno poročilo za drugim izročijo listi javnosti, skoraj niti ne enega lista nismo izdali, v katerem ne bi bili morali naznanjati o umoru, o uboju, težkih telesnih poškodbah, povzročenih pri tepežih! Med slovenskim ljudstvom teče kri, kri prelita v strasti, mož zakolje ali ubije svojo ženo, kakor da bi zaklal živinčo, tovariš ubije svojega tovariša, dregne ga z nožem, da se mu zgrudi mrtev na tla, človek napada človeka in ga pobije k tlom, da mu lažje vzame denar — a pri vseh teh prizorih igra velikansko vlogo dajmon alkohol, — hudobni duh pijančevanja! In to ravno med slovenskim ljudstvom, med slovenskimi delavci lepih, bogatih dežel, ki se odlikujejo s svojo rodovitnostjo med vsemi drugimi deželami.

Kam plovete?

„To je prokletstvo zlobnega dejanja, da vedno dalje hudo le rodi!“, da, korenine vsakega zla so zopet hudobije, in to se kaže v življenju človeka, kaže se v žitju cele rodbine, kaže se v razvijanju celega naroda!

Morilec, ubijalec je postal — grozne besede, nesrečno obžalovanja vredno človeško bitje, o katerem se rabijo te besede! — Morilec, ubijalec je postal, kaj, ali mislite, da je to postal ravno v tem trenutku, ko je v svoji strasti zločin učinil? Ne! Morilec, ubijalec je bil tako rekoč že poprej s svojim celim bistvom, z zločinom samim pa je samo to izpolnil, zakar se je položilo že v mladosti v njegovo dušo seme!

Mati je rodila otroka. Novo človeško bitje diša tik nje, velikanski čudež božji! In rodila ga je, prelivajoč za njega kri in ljubav je bila vzrok novorojenca, ni čudo toraj, da ga ljubi mati tudi nad vse! In otrok raste, razvija se in vse ga ljubi, vse se ga veseli. Pač morda o nobenem morilecu se ob zibelji ni slutilo, da bode morilec. In kako pa vendar postane morilec?

Vsaka mati je zaljubljena v svojega otroka, vsaka misli in je prepričana o tem, da je njen ljubček najlepši, najpametnejši! A marsikatera mati pa pri tej svoji ljubezni pozabi na bodočnost svojega ljubljence in mu že iz malih nog spolni vsako željo, mu vse dopusti, otroka razvadi, tako, da postane trmoglav! Oče ima dovolj drugih skrbi in pripusti odgojo otrok v nežni mladosti materinski ljubezni. Mati, kam ploveš ti, ki pripustiš svojemu ljubljencu vse, oče, kam ploveš ti, ki so ti druge skrbi važnejše, kakor odgoja tvojih otrok? — Otroci raste, se razvija, vsako besedo si zapomni, vsaki prizor se mu vtisne v rahlo, v čuteče srce! Kam plovete vi stariši, ki preklinjate in se pretepujete v pričo malih, nedolžnih otrok? Kam ploveš ti, ki sovrašiš in preganjaš, ko si prevzel posestvo kot mlad gospodar, tvoje onemogle stariše? Kam plovete, vsi, ki oponašate Vašim „ta starim“ topel kot v vaših hišah, vi, ki jim ne dajate hrane ali pa jim jo predbacivate, da jo povživajo brez da bi delali? In to vse v pričo malih otrok! Kam ploveta gospodar in gospodinja, v kojih hiši ne poznate molitve, kjer si nikdo ne zmisi na njo, ko vas opominja glas zvona na Boga? Te in enake prizore vidi in sliši deca, dvomiti začne o prvih naukih svete vere, ki so se mu pri priložnosti vendar še vcepili v dušo in prvi sad vseh teh upli-

vov je brezbržnost napram starišem, prvi posledki so, da se omaja ljubezen otroka napram starišem, ljubezen, katero je prineslo s seboj že na svet, ki mu jo je vcepil v dušo njegov stvarnik — Bog!

In otroki rastejo, kakor rastejo drevesca, posajena od vrtnarja, eno je ravno, drugo se je začelo zvijati! Sedaj pride šola! In v tej ima otrok dvojne učitelje, posvetnega in duhovnega, namreč kateheta. Oba navadno nasprotujeta en ovemu in oba sta navadno, — hvala Bogu, da imamo izjeme — politična hujskača! Političen boj se zanese v šolo in še pred kratkim je imenoval neki učitelj 7letnega fanta v šoli pred vsemi učenci zabitega tepca, ker, čujte in slišite, no, ker imajo stariši tega fanta grozovito napako, da berejo — „Štajerca“. Da pa duhovniki črtijo vsakogar, ki ne trobi v njihov rog, da ti javno v šoli predbacijavo deci politično mnenje starišev, tega nam ni treba še nadalje razmotrivati. Ljubezen otroka napram svojim starišem še se nadalje podkapa in kar se ni zakrivilo razven šole, to se zakrivi v tem oziru v šoli! Tako pride otrok iz šole in je komaj dovršil 14. svoje leto, že ne pozna več svojih starišev, o ljubezni ni več ne duha ne sluha, ker se čuti kot deklica že nekako kot odraslo deklino, kot fant se smatra že za mladeniča.

Kam plovete učitelji, kam plovete kateheti, ki ste tudi v šoli politični hujskači?

Sedaj sledi doba v življenju otroka, ki je najbolj nevarna. V deklici in v fantu razvijati se začnejo telesne moči, razvijati se začne naravni nagon! Fant začne ponočevati, deklica si poišče starejše družice in v družbi zveta oba, kar bi doma ne zvedela nikdar! Kmalu je šla nedolžnost rakom žvižgat, na njeno mesto je stopilo poželenje vživati enkrat okušan sad še nadalje. In zdaj nastopi kar na enkrat mladi kaplan, sam poln poželenja vživati življenje, kaplan počinjen, dobro rejen in ta ustanovi „deviško društvo“ in jej da ime Device Marije! Kdo izmed pobožnih starišev ne bi dal svoje hčeri vpisati v društvo Device Marije? Ali ne bi kazali sosedi s prstom za njim? In te farske deviške družbe so vse drugo nego družbe Marije Device, te družbe so družbe veselice, družbe teatrov, družbe veselja, družbe zapeljivosti, družbe nesreče! Vroča kri se še bolj segreje, kdo se bode čudil ako kar na enkrat začne vreti, začne kipeti.

Kam plovete?

Na drugi strani zopet se priredijo mladeniški shodi, v zvišenih besedah podučujejo nezreli politični agitatorji zopet navadno kaplani mladino v politiki, z velikanskim navdušenjem pridigujejo sovraštvo napram političnim nasprotnikom, napram zastopnikom drugega naroda, narodno navdušenje prikipi do vrhunca, iz miroljubnega mladeniča je postal navdušen političen hujskač, političen boritelj, ki si ohladi slepo svojo jezo ako je potreba tudi z nožem! Kdo mu bode zameril, ako pozabi na besede Kristusa „ljubi svojega bližnjega“, kdo mu zameril, ako več ne pozna besed Kristusove molitve: „odpusti nam naše dolge, kakor mi odpuščamo našim dolžnikom“? Kdo mu bode

zameril, ko so pa ga ravno Kristusovi nasledniki zapeljali na krivo pot spodbujajoč ga s sovraštom do svojega bližnjega, namesto, da bi ga podučevali v smislu nebeškega učenika?

Kam plovete, vi nekateri duhovniki, kam ploveš, nesrečna, zapeljana mladina? In dalje! Ko je zašel mladenič ali mladenka tako, kakor smo dokazali na kriva pota, potem ga začne pečiti vest in to vest hoče ugonobiti, hoče jo pomiriti vsaj za kratek čas in sicer jo pomiri tako, kakor jo pomirijo njegovi duševni voditelji po farovžih, namreč z alkoholom! Po farovžih se popiva cele noči, mladenke v kaplanovih teatrah si hočeje hladiti razgorčeno kri z pivom in vinom, na mladeniških shodih pa se pije navadno — šnops! In pijančevanju se mladina tem ložje privadi, ker skrbe velikokrat za to brezpametni, neumni stariši sami! Otrokom, celo v najnežnejši mladosti se dajejo opojne pijače, namače se dojemcem celo kruh v žganje, da potem „ložje zaspijo“!

Kam plovete?

Stariši, krenite na drugo pot, ako se vam tako godi, kakor smo gori opisali, skrbite o pravem času, da bode drugače. Skrbite za to, da bode slišala vaša deca iz vaših ust samo dostojne besede, ne zanemarite molitve, hišni oče, moli na glas jutranjo, opoldanšnjo in večerno molitev, gospodinja, prekrižaj tvojo deco prej, ko gre spat! Kmetje, gospodarji, brigajte se za vaše ljudske šole, posebno tisti, katerim je dana za to priložnost, ker so se zvolili v krajni šolski svet, pazite strogo na hujskajoče učitelje, strogo na hujskajoče katehete! Ko ste odstranili korenine tega zla, potem skrbite tudi za mladino na njeni daljni poti, skrbite da bode otrok, ko je dovršil ljudsko šolo drugače živel, kakor je to navada. Hči naj spi pri materi, dokler se ne omoži, mladenič naj spi z očetom v isti sobi, potem si bode ohranili mladino nedolžno, potem bode imela tudi veselje do doma in ne bode silila v zanikerno družbo! Mati, ne pusti tvoje hčeri v društvo, naj bi še bilo tisto tako deviško, oče, zabrani svojemu sinu mladeniška zborovanja, naj še bi se tista proglasila tako navdušeno kot božja pota. Stariši, ne vadite otrok v pijančevanju, ne pustite jim, da bi se upijanili, rabite o pravem času š i b o, potem ne bode zgubili ljubezni vaših otrok, a ti pa vas na starost ne bodejo preganjali, ne bodejo postali nikdar in nikdar morilci in ubijalci! In to morate storiti, ker vam je Bog dal otroke, vi ste njihovi varuhi in težka bode enkrat za vas odgovornost, katero bode dajali pred Nebeškim Sodnikom. Gorje vam, ako ste vi zakrivali, da je postal ta ali drugi morilec, ubijalec, ropar, pretepač, sploh ničvreden ud človeške družbe.

Kar se pa tiče dušnih pastirjev, ki ne živijo tako, kakor to Kristus zahteva, tudi ti naj pomislijo kam plovejo! Vi kmetje pa jim pustite naj rajajo, pustite jim naj popivajo po farovžih, naj prešestujejo, ker tudi za njih pride enkrat smrt in z njo sodba nebeška! A vašo mladino pa odtegnite, kolikor mogoče uplivu takih farovžev, učite jo sami živeti po božjih zapovedih, ako to zanemarjajo tisti, kojim so izro-

čene v pastirstvo vaše duše in duše vaših otrok.

Tebi pa mladina, tebi priporočamo sveto božjo zapoved: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in da ti bo dobro šlo na zemlji!“ Drži se te zapovedi, okleni se besed božjih, potem se bodejo tudi ob tebi izpolnile božje besede „da boš dolgo živela in da ti bo dobro šlo na zemlji!“ In izpolnile se bodejo gotovo te besede ker Bog nikdar ne laže! Mladina, ubogaj stariše, bodi jim pokorna, okleni se njih, ker ti so ti edini, pravi, neaabični prijatelji na zemlji. Bodi postrežljiva svojim starišem, ker jih znabiti ne bodeš več imela dolgo, ker jih pokliče znabiti že kmalu Bog k sebi. Kdor je že stal ob grobu, ki mu zakriva očeta ali mater, ta še le ve, koliko ljubezni so mu v njega zakopali! Pomisli to mladina, dokler še živijo tvoji stariši, potem bodeš na tem in na drugem svetu srečna!

Toraj, pomislite vsi kam plovete, to je naša želja in to smo vam razodeli s tem prvim člankom naše prve številke v tem letu. Prečitajte ga dobro in se ravnajte tudi po njem, potem se ne bode več čitalo po časopisih o umorih, ubojih itd., potem bodejo srečnejše neštete družine sedaj in v zakriti bodočnosti!

Obsojeni.

Ljudski shod v Mariboru.

V zadnji naši številki smo poročali o tem zanimivem shodu in nam radi pomanjkanja prostora ni bilo mogoče priobčiti poročila glede celega zborovanja, naj toraj danes tukaj sledi zaostalo.

Za socijalnim demokratom Vidmarjem govoril je socijalni demokrat Muhitsch. Ta je napadal političen boj in politično hujskarijo ter konečno vskliknil: „Ako hočete kaj doseči, potem je treba, da poneha političen boj, še le tedaj pridejo za Avstrijo boljši dnevi.“ — Gospod Girstmayer nato govori proti slovensko klerikalnim časopisom in napada med bujnim odobravanjem posebno mariborški slovensko klerikalni listič, ki je pisan v nemškem jeziku, namreč „Südsteirische Presse“. Tudi v ozadju tega lista, povdarja govornik, „stoji neki takozvani velečastiti duhovnik, namreč znani kaplan Korošec. Ta me je že tako ozmerjal (obéinfal), kakor kakega nasramnega lumpa. Nisem se dalje brigal za to, a v kratkem bom pisal knezoškofu Napotniku pismo o klerikalni družali. Slovensko klerikalno časopisje je kužna bula in ta kužna bula mora se izžgati. Taka kužna bula, ki oskrni celo najsvetejše reči je tudi mariborški klerikalni list „Südsteirische Presse“. Ljudstvo mora sodelovati, da se bodejo odstranile te gnile razmere.“ Nato je govoril kmet in občinski predstavnik Gregor Skof od Sv. Jakoba v Slov. goricah. Govornik je razlagal o slabem položaju kmetijstva in prosil zborovalce, naj glasujejo za resolucijo tega shoda, katera se mora glasiti in se bode glasila proti obstrukciji slovenskih deželnozborskih poslancev. G. Skof je proti meščanski šoli s slovenskim podu-

kom in vpraša zborovalce: „Kje pa bodejo dobili učenci te šole, ki ne bodejo znali nemškega jezika, službo!“ Naposled se zahvali ta govornik Girstmayerju zato, da se je vedno tako zanimal za kmetčki blagor. Ker je napadel socijalni demokrat Muhitsch v svojem govoru nemške mestjane, češ, da so ti krivi ljutega političnega boja na Spodnjem Štajerskem, nastopil je nato deželni poslanec in župan ptujski gospod Ornig kot govornik. Govornik naglaša, da je trditev Muhitscheva neutemeljena, ker se ravno nemški meščanski krogi najbolj napadajo od strani takozvanih voditeljev slovenskega naroda in so toraj primorani, da se branijo. „Ako se strelja iz nasprotnega tabora“, tako povdarja govornik, „ni se čuditi, da se strelja tudi nazaj! Da pa niso nemški mestjani sovražniki slovenskega ljudstva, to dokaže dovolj to dejstvo, da to ljudstvo celo podpirajo. Tako pride na primer v mesto Ptuj mnogo slovenskih starišev prosit nemških mestjanov, da bi se sprejeli slovenski njihovi otroci v nemške mestne šole. Tem prošnjam in željam se tudi po zmožnosti ustreže. In ravno ptujski mestjani, ki se najbolj napadajo od slovenskih prvaških hujskačev, so se ponudili, da prevzamejo ogromne stroške za gimnazijsko pripravnico, v katerej naj bi se vadili dečki slovenskih starišev v nemškem jeziku, da bi potem lažje sledili poduku v gimnaziji. A te pripravnice ravno slovenski poslanci niso hoteli in dohtar Jurtela je govoril v deželnem zboru proti njej. Iz tega sledi, da takozvani voditelji slovenskega ljudstva nočejo, da bi se slovenski otroci učili nemškega jezika! Sledi pa tudi iz tega, da niso krivi nemški mestjani političnega hujskanja in da ti ne sovražijo slovenskega ljudstva, pač pa da so krivi vse hujskarije prvaki slovenskega ljudstva sami!“

Na to je govoril predsednik zborovanja g. deželni poslanec Stiger. Govornik se zahvali za zaupanje, ki se mu je izkazalo s tem, da se je zvolil za poslanca in povdarja, da ga je veselilo, ko je videl, da je on dobil v svojem volilnem krogu kot Nemec več slovenskih glasov, kakor pa njegov nasprotnik slovenski župnik, kar je brez dvome dokaz, da ima on (Stiger) tudi prijatelje med Slovenci, kateri so sprevideli, da on ne sovraži slovenskega ljudstva, ne, temveč, da nje gospodarstveno podpira. Kakor se je do sedaj potezoval v deželni zbornici za kmete in obrtnike (stavil je n. pr. predloge glede zboljšanja obrtnih razmer in glede zboljšanja porabe sadja) — tako se še bode v naprej potrudil, da bode vreden izkazanega mu zaupanja. Konečno vsklikne govornik: „Klerikalcev v kratkih in dolgih suknjah, ki deluje proti gospodarstvenemu razvitku ljudstva, teh ne maram, tem bom vedno nasprotoval in se z njimi bojeval!“ — Ljudevik Kresnik, posestnik iz Črešnjevca, opisuje v daljnjem govoru slabi položaj spodnjestajerskega kmetijstva, govornik povdarja, kako malo se brigajo slovenski poslanci ravno za slovensko ljudstvo, kako malo jim je za delo, češ, da še zabranijo delo poslancev druge narodnosti. „Sploh je upliv slovenskih duhovnikov na deželi velikanski,“ tako